sptm SLOVENSKA PLATFORMA ZA TRAJNOSTNO MOBILNOST

LIFE IP CARE4CLIMATE

NOVIČNIK 21

OKTOBER 2026

/Trajnostna mobilnost v okviru projekta LIFE IP CARE4CLIMATE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO IN ENERGETIKO

sptm SLOVENSKA PLATFORMA ZA TRAJNOSTNO MOBILNOST

SAMO1PLANET CARE4CLIMATE

Sofinancira Evropska unija

PODNEBNI SKLAD

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Kazalo

/Trajnostna mobilnost v okviru projekta LIFE IP CARE4CLIMATE

3 Strokovna podpora celostnemu prometnemu načrtovanju v Sloveniji

4 S smernicami do kakovostnih celostnih prometnih strategij

Smernice za OCPS: Potovali bomo udobneje, živeli bomo bolje

5 Smernice za RCPS: Uspešna prihodnost v odlično povezani regiji

6 Smernice za vključevanje javnosti: S široko podporo do povezane skupnosti

6 Sistem kakovosti

Sistem kakovosti za kakovostnejše prometne strategije in učinkovitejše procese

7 Nacionalna delovna skupina

9 Prenos tujih znanj in praks

Mednarodne izkušnje kot navdih za razvoj slovenskega sistema

13 Ozaveščanje in izobraževanje

Observatorij mobilnosti: Orodje za analizo prometa v Sloveniji

14 Sprememba paradigme prometnega načrtovanja: trije strokovni povzetki

www.sptm.si

Izdajatelj: Ministrstvo za infrastrukturo in energetiko
Uredništvo: Ministrstvo za infrastrukturo in energetiko, Urbanistični inštitut RS
Besedilo in izbor gradiva: Urbanistični inštitut RS
Lektura: K&J Translations
Oblikovanje: Renderspace d.o.o.
Avtor naslovne fotografije: Stanko Kozel, STO

Novičnik je del aktivnosti projekta LIFE IP CARE4CLIMATE (LIFE17 IPC/SI/000007), ki je integralni projekt, sofinanciran s sredstvi evropskega programa LIFE, sredstvi Sklada za podnebne spremembe in sredstvi partnerjev projekta.

Strokovna podpora celostnemu prometnemu načrtovanju v Sloveniji

Od pilotnih prizadevanj do nacionalnega sistema

V Sloveniji smo v zadnjem desetletju naredili pomemben korak od tradicionalnega prometnega načrtovanja, osredotočenega na avtomobile in na izgradnjo prometne infrastrukture, k celostnemu prometnemu načrtovanju, ki v ospredje postavlja dostopnost, potrebe ljudi ter kakovost bivanja.

Na Urbanističnem inštitutu RS (UIRS) pri tem procesu sodelujejo že od leta 2012; v letu 2023 pa je bila v okviru UIRS ustanovljena Skupina za transformativno prometno načrtovanje (STPN), ki podpira skupnosti pri preseganju prometnih izzivov. V projektu LIFE IP CARE4CLIMATE je partner UIRS s STPN med letoma 2019 in 2026 skupaj z več ministrstvi, občinami, strokovnjaki, raziskovalci in številnimi drugimi deležniki soustvarjal ključne elemente sistema celostnega prometnega načrtovanja v Sloveniji.

Sistem celostnega prometnega načrtovanja, ki so ga aktivno soustvarjali v STPN, temelji na petih medsebojno povezanih stebrih. Ti so:

- smernice,
- sistem kakovosti,
- nacionalna delovna skupina za celostno prometno načrtovanje,
- prenos mednarodnih znanj in praks,
- ozaveščanje ter izobraževanje.

V tem novičniku **prvič skupaj predstavljamo najpomembnejše dosežke** na tem področju, ki jih je STPN izvajala z namenom strokovnega razvoja in vzpostavitve sistema celostnega prometnega načrtovanja v Sloveniji.

Sistem celostnega prometnega načrtovanja je plod dolgoročnega stabilnega dela, saj je integralni projekt LIFE IP CARE4CLIMATE omogočil osredotočeno delo na enem področju v obdobju osmih let. Med drugim se uspešnost sistema kaže tudi v tem, da je do leta 2026 več kot 190 slovenskih občin pripravilo celostno prometno strategijo, nekatere so pripravile že drugo ali tretjo generacijo strategije.

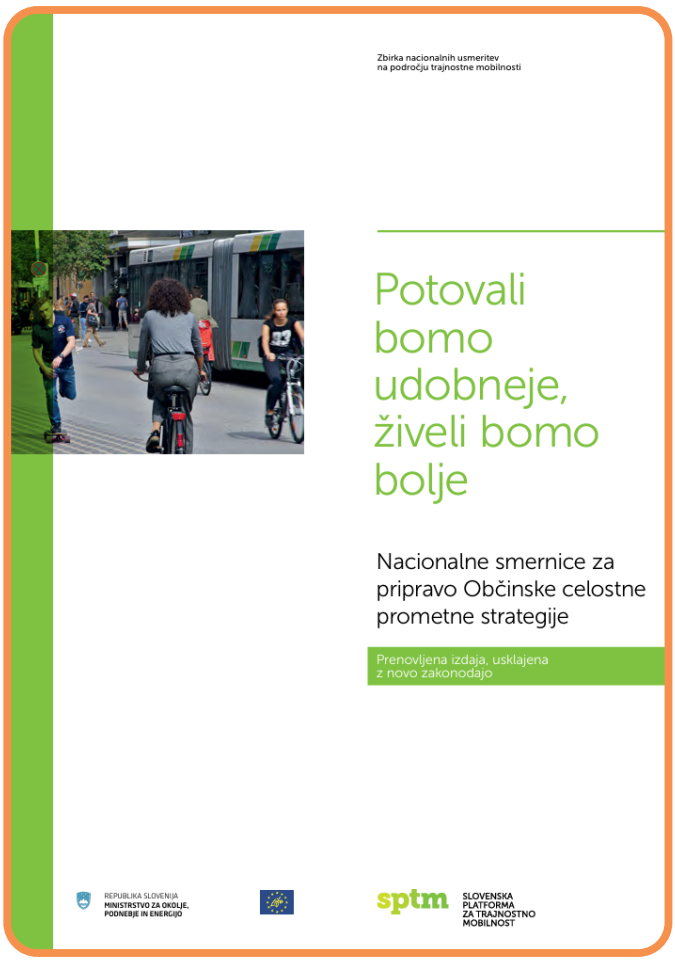

S smernicami do kakovostnih celostnih prometnih strategij

Sodobno in kakovostno prometno načrtovanje tudi v tujini sloni na jasnih strokovnih usmeritvah. Smernice predstavljajo skupni okvir, ki občinam, regijam in izdelovalcem prometnih strategij pomaga pripravljati primerljive, strokovno utemeljene in kakovostne dokumente.

V Sloveniji smo v zadnjih letih razvili celovit nabor smernic, ki pokrivajo različne vidike celostnega prometnega načrtovanja. STPN je pomagala vzpostavljati celotno metodologijo smernic na tem področju in v okviru projekta LIFE IP CARE4CLIMATE vsebinsko **zasnovala tri strokovne smernice, ki jih predstavljamo v nadaljevanju.**

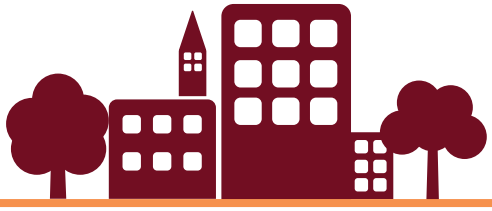
Smernice za OCPS: *Potovali bomo udobneje, živeli bomo bolje*

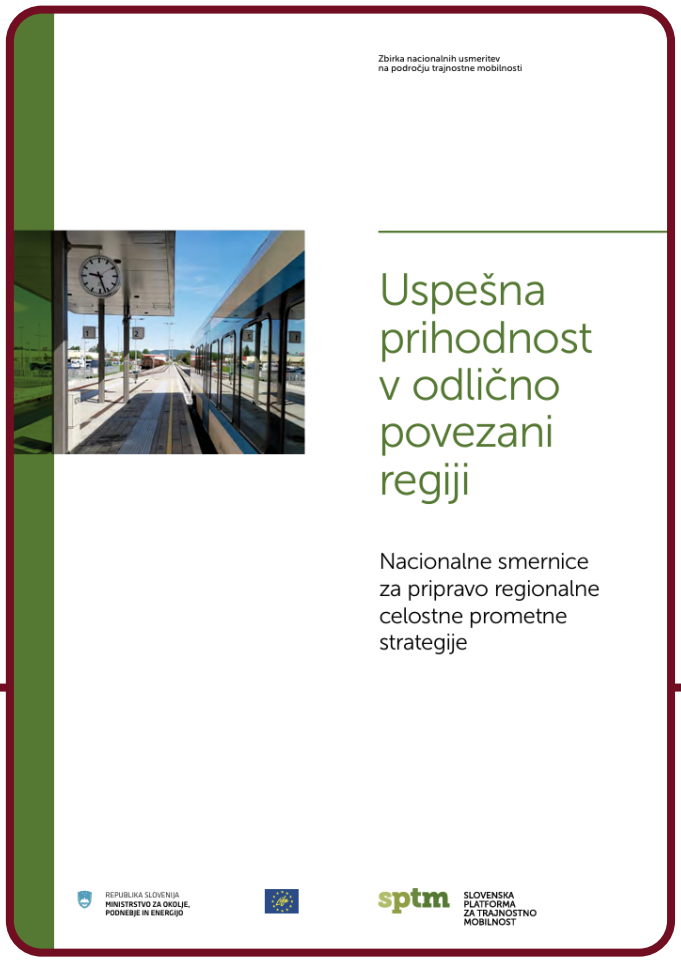
Smernice za pripravo občinske celostne prometne strategije (OCPS) temeljijo na evropskih smernicah za pripravo OCPS, a so prilagojene slovenskemu načrtovalskemu sistemu in velikosti občin ter dopolnjene z izkušnjami s pripravo OCPS v slovenskih občinah. Občine opolnomočijo na področju celostnega načrtovanja prometa. Prva izdaja smernic je izšla leta 2012, leta 2021 je bila njihova vsebina temeljito prenovljena, leta 2023 pa dopolnjena na podlagi Zakona o celostnem prometnem načrtovanju.

Najnovejša različica smernic z naslovom ***Nacionalne smernice za pripravo občinske celostne prometne strategije: Potovali bomo udobneje, živeli bomo bolje*** **(2023) je dostopna na:**

Oglejte si nacionalne smernice

Smernice za RCPS: *Uspešna prihodnost v odlično povezani regiji*

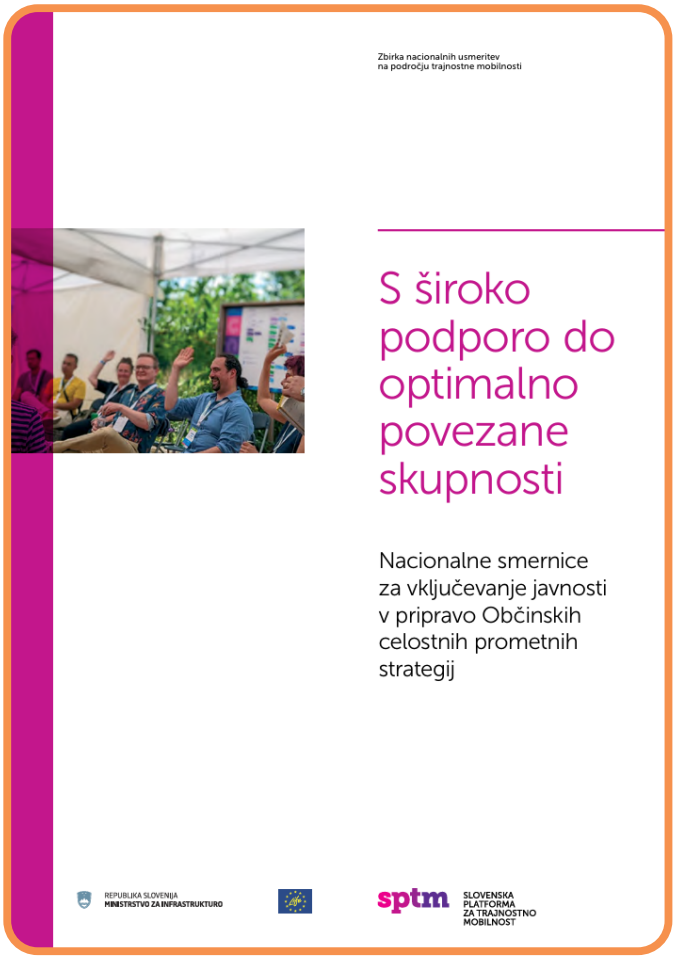
Vsakodnevna mobilnost ljudi redko ostaja znotraj meja posamezne občine. Poti v službo, šolo, do zdravstvene ustanove ali drugih pomembnih storitev pogosto povezujejo več občin, zato številnih prometnih izzivov ni mogoče reševati le na lokalni ravni.

Prav zato so bile leta 2024 pripravljene ***Nacionalne smernice za pripravo regionalne celostne prometne strategije: Uspešna prihodnost v odlično povezani regiji.***

Smernice vzpostavljajo metodološki okvir za pripravo regionalnih celostnih prometnih strategij in podpirajo usklajevanje prometnega razvoja na ravni regij. Njihov cilj je izboljšati povezljivost med občinami, povečati dostopnost ključnih storitev in spodbuditi razvoj učinkovitih sistemov javnega potniškega prometa.

Oglejte si nacionalne smernice

Smernice za vključevanje javnosti: S široko podporo do povezane skupnosti

Prometne odločitve neposredno vplivajo na vsakdanje življenje ljudi, zato je vključevanje deležnikov ključni element uspešnih strategij. Na podlagi domačih in mednarodnih izkušenj so bile pripravljene ***Nacionalne smernice za vključevanje javnosti v pripravo celostnih prometnih strategij: S široko podporo do povezane skupnosti***, ki občinam pomagajo vzpostavljati odprte, pregledne in vključujoče procese sodelovanja.

Smernice obravnavajo različne metode vključevanja javnosti, od delavnic in javnih razprav do digitalnih orodij in vključevanja ranljivih skupin prebivalstva. Posebno pozornost namenjajo vprašanju, kako zagotoviti, da sodelovanje deležnikov postane sestavni del odločanja in ne zgolj formalnost.

Smernice so dostopne na:

Oglejte si nacionalne smernice

Sistem kakovosti

Sistem kakovosti za kakovostnejše prometne strategije in učinkovitejše procese

Vzpostavitev sistema kakovosti za presojo celostnih prometnih strategij (CPS) je bila verjetno eden najzahtevnejših korakov pri vzpostavljanju sistema celostnega prometnega načrtovanja v Sloveniji. Slovenija je tako ena redkih evropskih držav, ki je vzpostavila tak sistem. Kakovost prometnih strategij ni zagotovljena zgolj z zakonodajnimi zahtevami, temveč tudi z neodvisnim sistemom presoje, ki preverja njihovo vsebino, spremlja njihovo pripravo in na več točkah spodbuja izboljševanje tega procesa.

Sistem kakovosti temelji na Minimalnih standardih za izdelavo OCPS, ki opredeljujejo obvezne aktivnosti, vsebine in merila za pripravo kakovostnih strategij.

Oglejte si Minimalne standarde za OCPS

Sistem kakovosti tvorijo:

- **cilji presoje**, ki zajemajo izboljševanje kakovosti procesa priprave in končnih CPS, odpravljanje neskladij, preverjanje skladnosti z zakonodajo in minimalnimi standardi ter zbiranje in širjenje dobrih praks;
- **izvajalci presoje**, to so pooblaščeni presojevalci z izkušnjami s pripravo CPS, ki so opravili posebno izobraževanje za opravljanje presoj občinskih celostnih prometnih strategij;
- **naloge pristojnega ministrstva**, ki skrbi za upravljanje, razvoj in spremljanje delovanja sistema kakovosti;
- **postopek presoje,** ki poteka v dveh fazah ter spremlja pripravo strategije od začetnih aktivnosti do izdelave osnutka in končne strategije.

Takšen pristop omogoča bolj enotno pripravo strategij, hkrati pa prispeva k višji kakovosti prometnega načrtovanja in učinkovitejšemu uresničevanju njegovih ciljev.

Člani Skupine za transformativno prometno načrtovanje (STPN) so se v okviru osemletnega projekta LIFE IP CARE4CLIMATE lahko posvetili tudi zahtevnejšim vsebinam, pri katerih je daljše obdobje za njihovo obravnavo velika prednost. **Vzpostavitev sistema kakovosti za presojo celostnih prometnih strategij** je eden njihovih najpomembnejših dosežkov.

Nacionalna delovna skupina

Nacionalna delovna skupina za celostno prometno načrtovanje strateško usmerja razvoj področja.

Nacionalna delovna skupina za celostno prometno načrtovanje (CPN) predstavlja osrednji strokovni forum za usklajevanje razvoja celostnega prometnega načrtovanja v Sloveniji. Združuje predstavnike ministrstev, občin, razvojnih agencij, raziskovalnih organizacij, pripravljavcev prometnih strategij in drugih strokovnjakov s področja prometa. Delo skupine koordinira STPN, srečanja pa praviloma potekajo najmanj dvakrat letno.

V obdobju 2019–2026 je nacionalna delovna skupina obravnavala številne ključne teme razvoja prometa, med drugim:

- pripravo in izvajanje nove generacije občinskih celostnih prometnih strategij (OCPS);
- izhodišča za oblikovanje Zakona o celostnem prometnem načrtovanju;
- razvoj in vzpostavitev sistema kakovosti za presojo OCPS;
- pripravo državne celostne prometne strategije;
- razvoj regionalnih celostnih prometnih strategij;
- dosežke in prenovo gradiva za Nacionalni program celostnega prometnega načrtovanja;
- razvoj Observatorija mobilnosti, orodja za analizo prometa v Sloveniji;
- razvoj sistema obveznih kazalnikov celostnega prometnega načrtovanja tako na občinski kot na regionalni ravni;
- usklajevanje prometnega in prostorskega načrtovanja;
- razvoj javnega potniškega prometa in intermodalnih potniških vozlišč;
- izboljšanje razmer za hojo in kolesarjenje;
- prometno varnost ranljivih udeležencev v prometu, vključno z razpravami o ukrepu dovoljenega zavijanja desno ob rdeči luči;
- spremembo paradigme prometnega načrtovanja v Sloveniji.

Nacionalna delovna skupina ostaja pomembna platforma za izmenjavo znanja, usklajevanje deležnikov ter oblikovanje strokovnih izhodišč za razvoj sodobnega in varnega prometnega sistema v Sloveniji.

Nacionalna delovna skupina za CPN na sestanku v Ljubljani januarja 2021.

Nacionalna delovna skupina za CPN na ogledu na terenu, Ptuj 2024.

Nacionalna delovna skupina za CPN na ogledu na terenu, Izola 2025.

Prenos tujih znanj in praks

Mednarodne izkušnje kot navdih za razvoj slovenskega sistema

Razvoj celostnega prometnega načrtovanja v Sloveniji je ves čas temeljil na izmenjavi znanja z vodilnimi mednarodnimi strokovnjaki. V okviru projekta LIFE IP CARE4CLIMATE je STPN organizirala vrsto predavanj, strokovnih posvetov, delavnic in študijskih obiskov, namenjenih občinam, državni upravi, načrtovalcem in širši strokovni ter zainteresirani javnosti.

STPN je septembra 2023 v Ljubljano prvič povabila prof. Carlosa Morena, avtorja koncepta 15-minutnega mesta, ki danes predstavlja eno najvplivnejših usmeritev sodobnega urbanega razvoja. Koncept temelji na ideji, da so prebivalcem osnovne storitve – delo, šolanje, rekreacija in oskrba – od doma dosegljive peš ali s kolesom v kratkem času, s čimer se zmanjšuje potreba po daljših vsakodnevnih poteh in krepi kakovost življenja v mestih.

Carlos Moreno v Ljubljani, september 2023. Foto: Simon Koblar.

Oktobra 2023 je STPN pripravila tudi spletni **posvet o spodbujenem prometu**, na katerem so sodelovali referenčni strokovnjaki iz tujine: **prof. Phil Goodwin** (Velika Britanija), **Charlene Rohr** (Velika Britanija), **Todd Litman** (Kanada) in **prof. Petter Naess** (Norveška). Strokovnjaki so predstavili argumente in zaključke tujih raziskav o tem, da gradnja novih cest ali širitev obstoječih ne rešuje zastojev, temveč dolgoročno ustvari še več prometa.

Oglejte si posnetek posveta

STPN je novembra 2025 v Ljubljani organizirala tudi predavanje prof. dr. Susan Handy z Univerze Kalifornija v Davisu, ene najvplivnejših raziskovalk na področju prometnega načrtovanja. V predavanju *V drugi prestavi: k bolj pravičnemu in trajnostnemu prometnemu sistemu* je predstavila kritiko tradicionalnega prometnega načrtovanja, ki temelji na povečevanju hitrosti in pretočnosti motornega prometa, ter zagovarjala prehod k načrtovanju, osredotočenemu na dostopnost, kakovost bivanja in zmanjševanje avtomobilske odvisnosti. Predavanju je sledila okrogla miza s slovenskimi strokovnjaki.

Predavanje prof. dr. Susan Handy *V drugi prestavi: k bolj pravičnemu in trajnostnemu prometnemu sistemu,* november 2025. Foto: Urban Cerjak.

Okrogla miza s slovenskimi strokovnjaki po predavanju prof. dr. Susan Handy, november 2025. Foto: Urban Cerjak.

Oglejte si posnetek predavanja

Del programa je bil namenjen tudi prenosu avstrijskih izkušenj na področju **vzpostavitve regionalnih železnic**. Marca 2026 je STPN v Ljubljani gostila **dr. Stefana Walterja** z avstrijske Štajerske, ki je predstavil primere dobrih praks razvoja regionalnega železniškega sistema v širši regiji Gradca ter ukrepe, s katerimi so izboljšali dostopnost javnega potniškega prometa brez velikih infrastrukturnih investicij.

Oglejte si posnetek posveta

Dr. Stefan Walter na okrogli mizi po posvetu o izboljšavah regionalnih železnic, marec 2026. Foto: Andraž Hudoklin.

Maja 2026 so v STPN pripravili posvet **o nevarnostih in tveganjih ukrepa dovoljenega zavijanja desno ob rdeči luči** (angl. RTOR, right turn on red). Na posvetu je sodeloval tudi grški strokovnjak za prometno varnost **dr. Grigorios Fountas**. Predstavil je nabor tujih praks za opustitev tega ukrepa, ki je namenjen povečevanju pretočnosti motornega prometa, a slabša prometno varnost v mestnih središčih.

Oglejte si posnetek posveta o zavijanju desno ob rdeči luči

Pridobljena mednarodna znanja so pomembno vplivala na pripravo nacionalnih smernic, razvoj sistema kakovosti za presojo celostnih prometnih strategij, oblikovanje izobraževalnih programov ter vzpostavljanje sodobnega sistema celostnega prometnega načrtovanja v Sloveniji.

Predavanje dr. Grigoriosa Fountasa na posvetu o tveganjih za prometno varnost, ki jih prinaša ukrep dovoljenega zavijanja desno ob rdeči luči. Foto: Luka Karlin.

Ozaveščanje in izobraževanje

Observatorij mobilnosti: Orodje za analizo prometa v Sloveniji

Za kakovostno načrtovanje mobilnosti potrebujemo dober in premišljen nabor podatkov. Zato so v Skupini za transformativno prometno načrtovanje (STPN) kot del strokovne podpore razvoju sistema celostnega prometnega načrtovanja v Sloveniji vzpostavili orodje za analizo prometa v Sloveniji, imenovano Observatorij mobilnosti, in ga julija 2025 tudi predstavili.

Orodje Observatorij mobilnosti si brezplačno oglejte na www.observatorij-mobilnosti.si.

Observatorij mobilnosti podpira izvajanje **Zakona o celostnem prometnem načrtovanju**, spodbuja podatkovno podprto odločanje in ozavešča tako strokovno kot širšo javnost. S tem prispeva k spremembi paradigme prometnega načrtovanja in spodbuja prehod k bolj trajnostnim, dostopnim in kakovostnim rešitvam na lokalni, regionalni in državni ravni.

Prikazani podatki so razvrščeni v tri kategorije – uporabniki, kakovost življenja in prometni sistem –, znotraj katerih so prikazani podatkovni sklopi, kot so prometne nesreče, lastništvo osebnih avtomobilov ali dostopnost do javnega potniškega prometa.

Observatorij mobilnosti je prvo tovrstno tematsko orodje za analizo prometa v Sloveniji, ki na enem mestu prikazuje izbrane podatke Statističnega urada RS, Eurostata, Policije RS, ZRC SAZU in drugih zanesljivih virov.

Observatorij mobilnosti je eden vidnejših rezultatov projekta LIFE IP CARE4CLIMATE, ki jih je razvila STPN. Uporabnikom omogoča dostop do večletnih statistik in strokovnih komentarjev, s čimer odpira nov pogled na trende in izzive prometa v Sloveniji.

Observatorij mobilnosti
Orodje za analizo prometa v Sloveniji

stpn

Sprememba paradigme prometnega načrtovanja: trije strokovni povzetki

Poleg smernic, izobraževanj in metodoloških gradiv so v STPN pripravljali tudi strokovne povzetke, s katerimi so želeli najnovejša znanstvena spoznanja iz tujine strnjeno prenesti in predstaviti v Sloveniji.

V okviru projekta LIFE IP CARE4CLIMATE so objavili **tri strokovne povzetke:**

- **Spodbujeni promet: zakaj širitev cest kljub veliki naložbi ne odpravi zastojev (2023)**, ki predstavlja ugotovitve raziskav o vplivu širjenja cestnih zmogljivosti na prometne tokove;
- **Z zastarelimi pristopi ne moremo rešiti sodobnih prometnih izzivov (2025)**, ki opozarja na omejitve tradicionalnega prometnega načrtovanja;
- **Zavijanje v desno ob rdeči luči: argumenti za opustitev zaradi ogrožanja prometne varnosti (2026)**, ki obravnava vplive tega ukrepa na varnost pešcev in kolesarjev.

Strokovni povzetki so vsak zase, pa tudi kot celota, posvečeni spremembi paradigme prometnega načrtovanja v Sloveniji v smeri grajenja dostopnega, varnega in kakovostnega prometnega sistema, ki ne bo temeljil na avtomobilih.